

ΘΕΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Η Εικονομαχία

Ιδεολογική βάση του κινήματος ήταν οι αντιλήψεις των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών ότι η απεικόνιση του θείου με ανθρώπινη μορφή δεν συμβιβάζεται με τον χαρακτήρα του Χριστιανισμού ως καθαρά πνευματικής θρησκείας (ανεικονικές αντιλήψεις). Σοβαρές αντιδράσεις, ιδιαίτερα στις ευρωπαϊκές επαρχίες, προκαλούσαν οι υπερβολές της λατρείας των εικόνων και των λειψάνων.

Η Αυτοκρατορία αντιμετώπιζε μέγιστη απειλή τόσο από τα αραβικά πλοία που λεηλατούσαν ακτές, νησιά και πόλεις, παραλύοντας το εμπόριο και απειλώντας ακόμη και την ίδια την Βασιλεύουσα, όσο και από τους Σλάβους και τους νεοεγκατεστημένους Βουλγάρους στη Βαλκανική. Η άμυνα εξαρτιόταν ολοκληρωτικά από τους αγρότες της Μικράς Ασίας που υπηρετούσαν στους στρατούς των θεμάτων και απέρριπταν την ιδέα της αναπαράστασης του θείου. Την εικονομαχική πολιτική ως τη μόνη που μπορούσε να συμφιλιώσει την κεντρική εξουσία με τους πληθυσμούς αυτούς αποφάσισαν να εφαρμόσουν οι αυτοκράτορες της δυναστείας των Ισαύρων, σε συνεργασία με εκπροσώπους του ανώτερου κλήρου.

Ένας σεισμός στο θαλάσσιο χώρο της Θήρας ερμηνεύθηκε ως εκδήλωση θείας οργής για τη λατρεία των εικόνων ως φαινόμενο, δήθεν, ειδωλολατρίας.

Ο Λέων Γ΄ διατάσσει να απομακρυνθεί από την Χαλκή Πύλη των ανακτόρων μια εικόνα του Χριστού. Οι αντιδράσεις του οργισμένου πλήθους καταλήγουν σε οδομαχίες. Η αντίδραση κατά της εικονομαχικής πολιτικής απλώθηκε από την πρωτεύουσα στο θέμα Ελλάδος (σημερινής ανατολικής Στερεάς Ελλάδος). Ο στόλος του θέματος κινήθηκε κατά του Λέοντος, αλλά κατατροπώθηκε κοντά στον Ελλήσποντο. Το 730 φαίνεται ότι εκδόθηκε το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα για καταστροφή εικόνων και διώξεις κατά των εικονοφίλων: βασανιστήρια, εξορίες, δημεύσεις περιουσιών.

Αντίθετη στην εικονομαχία ήταν η εκκλησία της Ρώμης. Ο Πάπας συνδέθηκε πιο στενά με τους ηγεμόνες των Φράγκων.

Κατά τη βασιλεία του Κωνσταντίνου Ε΄ εξαπολύθηκε εκστρατεία κατά των μοναχών και των μοναστηριών ως προπύργιων της εικονολατρίας. Η σύνοδος της Ιέρειας καταδίκασε τη λατρεία των εικόνων και αναθεμάτισε τους οπαδούς της.

Το 787, επί Κωνσταντίνου ΣΤ΄ και Ειρήνης, η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος καταδίκασε την εικονομαχία.

Εικονομαχική πολιτική, λιγότερο επιθετική, εφάρμοσαν οι αυτοκράτορες Λέοντας Ε΄ και Θεόφιλος.

Το 843 η Θεοδώρα, μητέρα του αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄, και οι συνεργάτες της Βάρδας και Θεόκτιστος συγκάλεσαν στην Κωνσταντινούπολη σύνοδο που αποφάσισε την αποκατάσταση των εικόνων.

Το Κράτος απέτυχε οριστικά να υποτάξει στη βούλησή του την Εκκλησία.